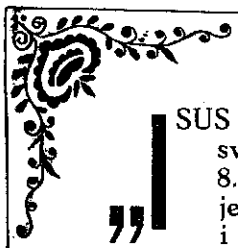

VJEČNA MISIJA PAPINSTVA

„**I**SUS KRIST i jučer i danas isti je i uvijek.« Tako sv. Pavao u listu Hebrejima, poglavlju 13., retku 8. Uvijek isti, i njegova je zadaća i misija vječna, jer se proteže na sva vremena i na sve narode i jer donosi sobom vječnu nagradu i veselje.

I jer je On donio čovjeku istinu »odozgo«, učio je nauku, koja nadilazi svaki um, ono divno vječno Evandjelje, kojega su riječi svijetlo umu i zanos srcu, i to u tolikoj mjeri, da je samo to Evandjelje moglo roditi onim nadnaravnim, divskim ljudima, karakterima božanstvene ljepote, koje zovemo svecima.

I Papa je glas ove iste Vječnosti na posve osobit način. On je »dolce Christo in terra — slatki Krist na zemlji«. Eto, ovako je mogla govoriti o Kristu samo srednjevječna duša, Katarina Sijenska, koja je u svojem dopisivanju znala svojom genijalnošću savjetovati i do potrebe opominjati pape, koja je vodila pape. Papa jesu »usta Kristova« po riječi sv. Ivana Zlatoustoga. Kroz nepogrješivoga Papu vodi Duh Sveti Crkvu, jer Krist obeća, da nas »ne će ostaviti sirote« i da »će ostati s nama do svršetka svijeta«. Sv. Franjo Saleski piše: »Papa i Crkva jesu jedno«. Organ Isusa Krista, organ Vječnosti, i mi znamo, da nismo izgubljeni, imamo Duha Tješitelja, kao što nam je obećano, da nas nas svemu uči; Krist nas nije ostavio: On govori po Crkvi, po Papi. Po njima On izvršuje svoju vječnu misiju, i mi smo u vječnom dodiru s Vječnošću, kamo nas imaju konačno i dovesti.

U kakvo sve ropstvo nije zapalo moderno čovječanstvo! Po liberalizmu, koji uči, da svatko sam sebi po volji kroji istine i načela svojim ograničenim iskustvom, tamnim umom i grješnom voljom, — po kapitalizmu, koji pušta, da nesmiljeni gavani zgrću blago do mile volje bez obzira na ćudoređe, — po socijalizmu, »život« 1930. (XI) Br. 6.

koji propovijeda kao društveni lijek klasnu borbu i mržnju do krvi, — po nacionalizmu, koji na mjesto opravdanoga rodoljublja stvara novi kumir nacije, kojem treba paliti tamjan ne mareći za ćudorede već jedino svom narodu koristeći, a druge makijavelistički izrabljujući za svoju svrhu, — po etatizmu, kumiru, koji je dosta skrivio i u svjetskom ratu, a uči: Sve državi korisno je moralno; država je Bog, — po modernizmu, koji je u samom svetištu htio srušiti vjeru, jer da su dogme samo neki vanjski oblici, simboli, znakovi moralnih zasada...

Od svih tih i sličnih kumira slavodobitno nas oslobodi na koncu XIX. i na početku XX. vijeka — što da rečem, da li Isus Krist i Njegovo vječno Evandjelje, ili da rečem Njegova sveta Crkva i Duh Sveti, koji Njom ravna i uči je? Ili opet da rečem, Papa, organ iste Vječnosti i istog Duha Svetoga? Jest Papa i Crkva su jedno: »ubi Petrus, ibi Ecclesia!« Tu smo na vrelu Vječnosti, na ušću Nepogrješivosti i Utjehe, na podnožju one stijene, koju najžešće, kako je očito, drmaju vrata paklena. Ali je nikako ne će pokolebati. To dokazuju i naša vremena.

Poganin Nietzsche pisao je ovako: »Nicht um die Erfinder von neuen Lärme: um die Erfinder von neuen Werten dreht sich die Welt; unhörbar dreht sie sich« (Zaratustra, O velikim događajima). Da, nečujno se kreće svijet. I mi vidimo danas, kako su slavna, velika te za vjeru i civilizaciju jednako zaslužna imena zadnjih velikih Papa katoličke Crkve.

*
*
*

A što da kažemo o današnjem sv. Ocu Piju XI., koji slavno vlada? Kad Njegovo ime izgovaramo, s ponosom se ispunja pamet i srce naše, zanos nas napunja, hvala se diže pred prijestolje Svevišnjega, koji tolikoga muža postavi na čelo svojoj Crkvi, da dovrši sve, što su njegovi predšasnici počeli graditi. Jer sav njihov trud konačno je išao za tim, da zavlada Krist. Zato namjesto duha laicizma, koji hoće da odsvuda izgura Krista napolje ili da Ga svagdje sakrije, Papa Pijo XI. propovijeda socijalno kraljevstvo Kristovo: svuda treba Krista uvesti u ljudsko društvo i dati mu prvo mjesto. Jer je sveti Otac Pijo XI. Papa Krista Kralja, zato je i Papa misija: treba naime da se ovo Kraljevstvo Kristovo prostre po svem svijetu; svuda da se pojavi križ i u križu vječno spasenje. Da utvrdi to Kraljevstvo Kristovo, Papa zasniva svoje djelo, za koje smo mu naročito zahvalni, »Katoličku Akciju svjetovnjaka«. Oslobađa nas nepodnosivog pritiska vremenitih, političkih aspiracija nekolicine, jer je »Katolička Akcija« kao i Papinstvo organ vječnih interesa, zato izvan i iznad svake politike. Taj slavni Papa sklapa pred godinu dana lateranski ugovor, da dobije svoju malu državu: velike mu ne treba, jer se njega ne tiču stvari vremenite same po sebi, ali on traži svoju suverenost, svoju državu, jer On kao najviša

duhovna vlast zemaljska, kao organ Vječnosti, kao namjesnik Kristov treba da bude slobodan od svakog vremenitog pritiska. U našem je interesu, u interesu je čitavog svijeta, da on bude nezavisan, da bude jedan nezavisan forum duhovnih vrednota nasuprot težnjama svjetskim, promjenljivim, varavim. Tako govori već protestantski pedagog Foerster. Mi pak znamo, da Kristov zamjenik ne smije biti ovisan ni o jednoj svjetskoj vlasti.

Sve ovo dakle Pape čine u svom pozivu Vječnosti, Duha Svetoga, zato je i cilj svemu: mir Kristov »koji nadilazi svaki um«, kako veli Apostol (Filip., 4, 7.). Mir Kristov u Kraljevstvu Kristovu. Eto programa, kakova može zamisliti, zacrtati i sprovoditi samo onaj, koji govori u ime Krista, u ime Duha Svetoga, u ime Vječnosti, koji se nalazi svojim zvanjem i svojim silama iznad država, iznad ljudskih strasti i borba, iznad stranaka, bdijući jedino nad Državom Božjom... Protiv kumira ljudskih, stvorenih od strasti i laži čovječjih, Papa zastupa autoritet, red, ono Vječno, Krista, Ljubav, Duha Svetoga, Nadnaravno, Božje...

»Isus Krist i jučer i danas isti je i uvijek!«

U ime ove iste Vječnosti govori Papa i onda, kad ponajglavniju zadaću »Katoličke Akcije« u današnja vremena određuje ovim riječima: »... katolici bilo kojeg naroda na svijetu brineći se za katoličku školu svoje djece — neka bude glasno proglašeno i neka dobro razumiju i priznaju svi — ne čine stranačkog političkog djela nego vjersko djelo, koje im neotklonivo nalaže njihova savjest«. (Okružnica »Zastupajući na zemlji« o uzgoju kršć. mladeži.) Sv. Otac temelji svoje naučavanje na Evandjelju i na zdravom razumu, obasjanome svijetlom vjere, na filozofiji sv. Tome Akvinca. On ne govori ništa novo. Govori s Evandjeljem, sa sv. Tomom, sa sv. Ocima i odličnim crkvenim piscima prijašnjih vremena, sa svojim predšasnicima Pijom IX., Lavom XIII. Sv. Otac govori autoritativno, neopozivo, kao »onaj, koji ima vlast«, u ime savjesti, u ime Krista, u ime Vječnosti, ili kako sam veli — »kao odjek božanskog Učitelja«.

»Isus Krist isti danas, jučer i uvijek!«

Misija Papinstva je vječna! Bez Papinstva bi kršćanski, kulturni svijet bio nemoguć. Jer uz državnu političku vlast treba da bude radi ravnotežja i neovisna duhovna vlast na svijetu. S kardinalom Manningom govori moj nekadašnji učitelj Foerster, da je protiv prohtjeva vidljivih sila, koje se zovu država, vazda bila i bit će potrebna protuteža nevidljivih sila, koje se zovu Crkva. »Samo »Vicarius Christi — Zamjenik Kristov« kadar je mjeriti se s »božanskim Cezarom« (divus Caesar). U Kaliguli, koji je svog konja imenovao konzulom, i koji o sebi govoraše, da mu je sve i prema svima dopušteno (omnia et in omnes sibi licere), u Kaliguli simbolički se utjelovljuje najvećma, što je

izrođena državna vlast, vlast i »božanskog Cezara« (divus Caesar) i »božanskog Puka« (diva plebs). I kad bi državna vlast bila neomeđena, doskora bi se sve pravo proglasilo pukom teorijom, i sila bi bila priznata jedinom zbiljnošću.« (Autorität und Freiheit, Kösel — München 1911., str. 112.)¹ U tom je, veli i opet Foerster, i »najveće kulturno djelo kat. Crkve, da je utvrdila savjest pojedina protiv socijalne okoline i države« (ibid., str. 110.), dok je po riječima pozivističkog sociologa Comtea, koje Foerster posve potpisuje: »protestantizam na pr. mekan i bezličan, te se poput jutarnje magle prilagođuje danim okolnostima«. (ibid., str. 111.)

Misija Papinstva je vječna! Ali mnogi misle, da papinske vlasti može biti tek na račun države. Pa ipak mi znamo, da nije tako! Sv. Otac u Rimu svagda daje državi ono, što je ide: Bogu Božje, a cesaru cesarovo. I Pijo XI. u jednoj od zadnjih svojih okružnica lijepo ističe s Lavom XIII., kako je Gospod »podijelio upravu ljudskog roda između dvije vlasti, crkvene i svjetovne. i kako je svaka na svom tlu: jedna na području božanskih stvari, druga na području čovječjeg općeg dobra — vrhovna«. (Okružnica o kršćanskom uzgoju mladeži, izd. u Zgb. Nadb. tiskare, str. 14.) Stoga je potrebno, da se u zajedničkim pitanjima kao na pr. u odgoji, ženidbi i t. d. slože Crkva i država, da harmoniraju »kao duša i kao tijelo«.

* * *

Uostalom već je i poganski svijet tražio od svjetovne vlasti pravo na slobodu savjesti. Tako se *Antigona* u Sofoklovoj dubokoj istoimenoj drami ogrešuje o naredbu kraljevu i pokopa usprkos te naredbe — svojega brata. Ona to čini u ime »nepisanih zakona« savjesti. Dolazi pred kralja, i taj je pita:

(Kreon): Ti, što si glavu zemlji tu oborila,
Sad priznaj: jesi l', n' jesi l' to učinila?

Ali *Antigona* je žena savjesti, koja sluša ponajprije zakon Božji, koja je »stvorena da ljubi, ne da mrzi«. I poput Petra i Ivana pred velikim vijećem veli: više se treba pokoravati Božanstvu nego ljudima. To je posve kršćansko shvaćanje: nema vlasti osim od Boga, ali zato i nema vlasti protiv Boga! Tako veli *Antigona* o onom nalogu:

¹ Kako Foerster u tom ima pravo, pokazuje najbolje doktrina moralnog i juridičkog pozitivizma (jedan od najistaknutijih zastupnika njegovih bio je Jhering), da je pravo samo ono, koje se može iznuditi, koje ima potpunu »koercibilnost«!

(Antigona): Ta nije Zevs taj nalog meni zadao;
 Ni Pravda, s donjim bozima što nastava,
 Ovakih ljudima ne odredi zakona.
 I ne mišljah, smrtnika tebe odredbe
 Da sve su jake, nepisanim bogova
 I vječnim zakonom da smiju prkosit.
 Jer oni ne od danas, juče — od uvijek
 Su živi...²

Eto u ime Vječnosti, u ime nepisanih zakona govori već poganstvo. Kud i kamo više Bog, Isus Krist, isti danas, juče i uvijek — Krist i Njegov Namjesnik, sv. Otac papa, nepogrješiva »usta Kristova«, organ Duha Svetoga. U tom je vječna misija Papinstva: u ime vječnih zakona braniti vječno u čovjeku, vječnu osobu pojedinca protiv svake prolazne sile. Papa je, kako veli pjesnik i diplomat Claudel: »ono, što ne prolazi«. On govori u ime Vječnosti, on vodi Vječnosti, on je ukratko — organ Vječnosti!

Sveti Otac uživa danas svuda u kulturnom svijetu osobit i prvenstven ugled i kao najveća duhovna i kao kulturna sila prvoga reda. I to nas neizmjereno veseli, jer nesamo da je očeva radost naša radost, nego je i očeva jakost naša jakost. Papinstvo je uvijek pripadalo najsajnijim tradicijama hrvatstva. Ono je najvećim ponosom naše narodne povijesti. Mi se pak napose veselimo i ponosimo s našim svetim Ocem Pijom XI., koji i nas posebno u svom srcu nosi. Na našu sreću vremenitu i vječnu!

Dr. Drago Čepulić.

² Prema prijevodu F. Millera u »Primjerima iz grčke književnosti« od Stj. Senca, Zagreb 1894., str. 166.

